

Handlingskatalog – Bosætningsindsatsen i 2023-2024

1. Målsætning og målgrupper

Handlingskataloget for bosætningsindsatsen i 2023-2024 er det politiske dokument, der anviser rammer og indsatser i udmøntningen af Bosætningsstrategien for 2020-2025.

Bosætningsstrategien i Aabenraa Kommune for 2020-2025 har en erklæret målsætning om at øge antallet af borgere i kommunen med fem procent over denne periode, således at Aabenraa Kommune i slutningen af 2024 vil omfatte 59.000 borgere.

Målsætningen er imidlertid allerede nået inden formuleringen af dette handlingskatalog, hvorfor målsætningen opjusteres. Dette handlingskatalog omfatter derfor indsatser, der skal understøtte, at Aabenraa Kommunes samlede befolkningsantal er nået **60.000 borgere i 2026**.

Bosætningsindsatsen er struktureret omkring tre faser:

- Tiltrækning af nye borgere til kommunen, hvad enten de kommer fra udlandet, fra en anden dansk kommune eller er vokset op i vores egen kommune og er flyttet
- Modtagelse af nye borgere, så det opleves som nemt at komme hertil
- Fastholdelse af kommunens borgere, så man ønsker at blive boende

Handlingskataloget indeholder prioriterede indsatser, der skal understøtte et reduceret antal fraflytninger og et øget antal tilflytninger, hvad enten der er tale om flyttebevægelser på tværs af de danske kommuner eller på tværs af Danmarks grænse.

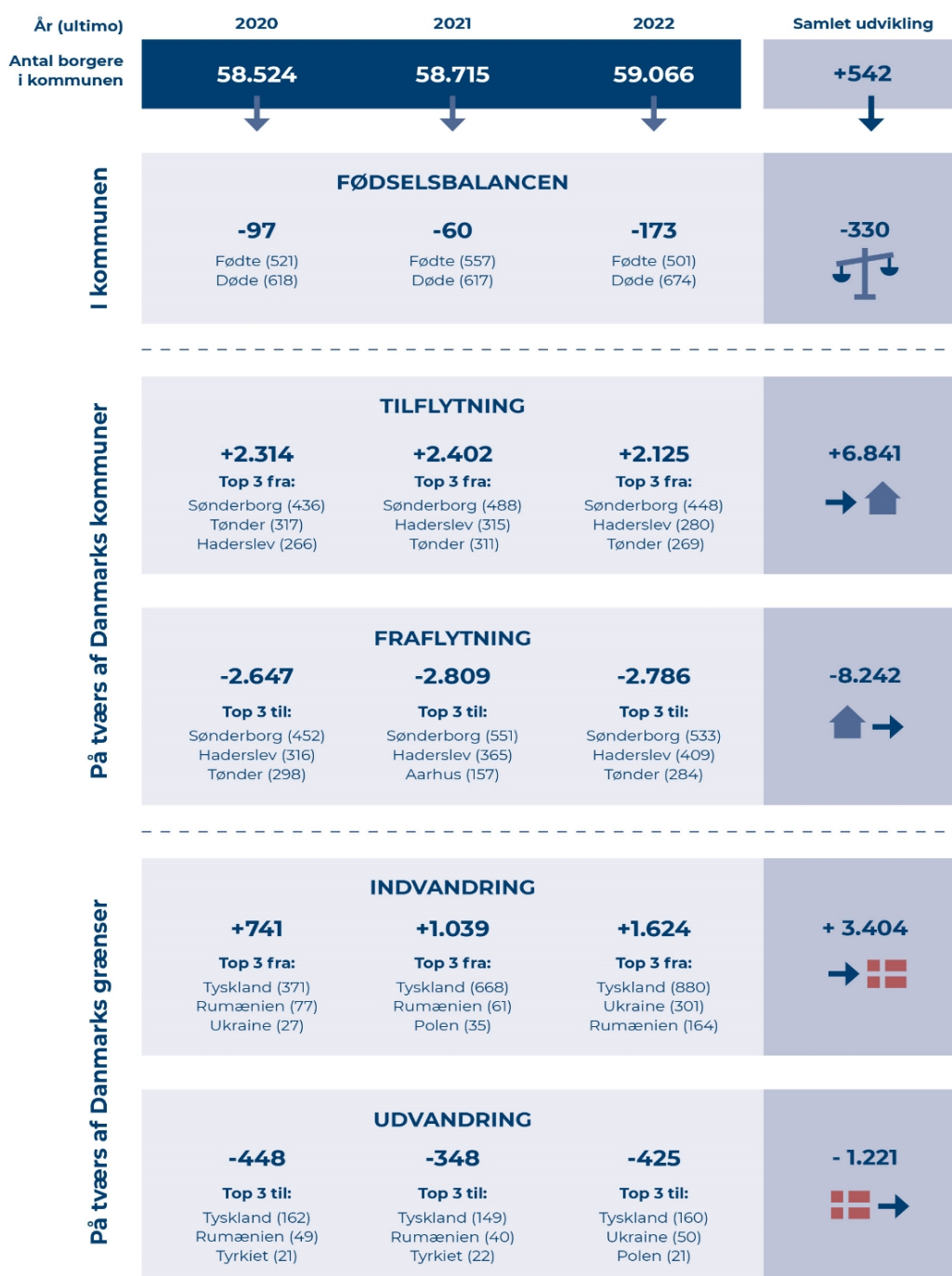
Handlingskatalogets indsatser fokuserer særligt på følgende målgrupper:

- Tilflyttere fra danske kommuner og fra Tyskland
- Fraflyttere til andre danske kommuner - herunder er et særligt fokus på de unge i Aabenraa Kommune, der står ved en skillevej i livet, hvad enten de overvejer at slå lokale rødder eller skal ud i verden, så vi kan invitere dem hjem igen

2. Befolkningsudvikling

I perioden fra 2020 til 2022 har der været en stigende befolkningsudvikling, hvor kommunens samlede befolkningsantal er steget med 542 borgere. Særligt indvandringen fra Tyskland har bidraget positivt til kommunens samlede antal borgere over de senere år, mens fraflytningen til andre sønderjyske kommuner udgør en relativt stor andel af den samlede mængde fraflytninger fra Aabenraa Kommune.

Herunder ses befolkningsudviklingen i 2020, 2021 og 2022 for Aabenraa Kommune, der samtidig udgør perioden for det sidste handlingskatalog for bosætningsindsatsen:

En nærmere undersøgelse af flyttemønstrene viser særligt to grupper af **tilflyttere**, som handlingskataloget for bosætningsindsatsen kan understøtte:

- 1) Den ene gruppe er de tyske statsborgere, der har bosat sig i Aabenraa Kommune. Denne gruppe omfattede 1.919 borgere i perioden fra 2020-2022. Disse tilflyttere er karakteriseret ved, at de oftest er i den erhvervsaktive alder og de har relativt langvarige uddannelser. Endelig udgør børnefamilierne en relativt stor andel af disse tyske tilflyttere.
- 2) Den anden gruppe er yngre danske statsborgere fra 15-30 år, der flytter til fra andre kommuner i Danmark. Denne gruppe omfatter 1.878 tilflyttere fra sønderjyske kommuner og 1.505 borgere fra landets resterende kommuner i perioden fra 2020-2022. Disse tilflyttere udgør både børnefamilier og singler, der står foran at etablere sig i voksenlivet med job, bolig og lokalnetværk. En del af disse tilflyttere er opvokset i kommunen, hvorfor der er en vigtig opgave at vise de unge, hvad de kan flytte hjem til.

En nærmere undersøgelse af flyttemønstrene viser særligt to kategorier af **fraflyttere**, som er relevant at fokusere på i bosætningsindsatsen:

- 1) Den ene gruppe er fraflytterne, der flytter til de én af andre sønderjyske kommuner. Hvis man igen tager udgangspunkt i gruppen af danske statsborgere fra 15-30 år, fraflyttede 2.098 borgere Aabenraa Kommune for at bosætte sig i en anden sønderjysk kommune i perioden fra 2020-2022. Der er en konstant udveksling af borgere på tværs af de sønderjyske kommuner, og de sønderjyske kommuner er snarere samarbejdspartnere end konkurrenter på dette område. Men både for kommunens yngre borgere og samlet set har den sønderjyske udveksling af borgere haft en negativ balance for Aabenraa Kommune i den forgangne periode.
- 2) Den anden gruppe er fraflytterne, der flytter til de største byer i Danmark. Denne gruppe udgøres fortrinsvis af kommunens yngre borgere, der enten flytter fra kommunen på grund af arbejde eller studium. En vigtig indikator på dette er, at flyttebevægelserne følger skoleårets gang med en øget fraflytning i månederne op til studiestart. I perioden fra 2020 til 2022 flyttede 1539 danske statsborgere mellem 15-30 år fra Aabenraa Kommune for at bo i én af de fire største studiebyer i Danmark (København, Aarhus, Odense, Aalborg). Fokus på denne gruppe handler ikke nødvendigvis om at fastholde dem – men snarere om at skabe en fortælling om livet i Aabenraa Kommune, som de har lyst til at vende hjem til.

Handlingskatalogets indsatser understøtter de positive tendenser i den nuværende befolkningsudvikling således, at den positive udvikling kan bibeholdes til gavn for det lokalsamfundene, erhvervslivet og den lokale velfærd.

3. Indsatser

Bosætningsindsatsen i Aabenraa Kommune skal i 2023 og 2024 vise kommunen som et sted, hvor:

- Vi vil den personlige kontakt, og vi byder vores tyske naboer velkommen
- Vi har aktive lokalsamfund, hvor det gode liv udfolder sig i hverdagen, og boligudbuddet er varieret
- Vi er en del af et internationalt arbejdsmarked, hvor jobmulighederne er mange

Handlingskataloget fokuserer både på tiltrækning, modtagelse og fastholdelse af kommunens borgere. Indsatserne herunder dækker over konkrete handlinger, der er rettet mod både tilflyttere og lokale borgere.

De 10 indsatser i bosætningsindsatsen i 2023 og 2024 er følgende:

TILTRÆKNING

1. Aabenraa Kommune markedsfører sig for tyske tilflyttere og vores egne unge, hvad enten de står foran at skulle ud i verden eller slå lokale rødder. Vi fortæller de gode historier om Aabenraa Kommune som et godt sted at bo, arbejde, leve og besøge. Dette gøres blandt andet igennem brandingvideoer og andre former for materialer, der fremhæver det særlige ved Aabenraa Kommunes aktive lokalsamfund og internationale arbejdsmarked.
2. Aabenraa Kommune udvider rekrutteringsgrundlaget for vores lokale virksomheder igennem Jobcenteret med indsatser, der understøtter rekruttering på tværs af den dansk-tyske grænse. Disse indsatser omfatter blandt andet rekrutteringssamarbejder med virksomheder og tilbud om hjælp til at finde det rette partnerjob-match for tilflytternes eventuelle partnere, så tilflytningen bliver en positiv oplevelse for hele familien.
3. Aabenraa Kommune deltager i messer både i Danmark og Tyskland, eksempelvis i Aalborg og Kiel. Kommunen afholder desuden selv job- og bosætningsmesser for potentielle tilflyttere i samarbejde med de andre sønderjyske kommuner. Dette gør vi for at markedsføre Sønderjylland som område. Derudover deltager vi også i jobdating mellem virksomhederne og jobsøgende og formidler lokale karrieremuligheder til både danske og internationale studerende.
4. Aabenraa Kommune samarbejder med de lokale virksomheder om at tiltrække og modtage nye medarbejdere. Dette samarbejde omhandler blandt andet udarbejdelsen af et *tilflytter-kit* til virksomhederne, hvor potentielle medarbejdere understøttes med relevant information om køb af hus, valg af skole og en række andre områder. Dette tilflytterkit udarbejdes i samarbejde med virksomheder,

lokalsamfund og andre relevante aktører. Kommunen tilbyder derudover alle arbejdspladser over 100 ansatte et årligt besøg, hvor vi blandt andet drøfter rekruttering og bosætning.

MODTAGELSE

5. Aabenraa Kommunes bosætningsteam og borgerservice står klar til at yde personlig betjening til potentielle tilflyttere og nye borgere i kommunen. Henvendelserne kan omhandle alt fra oprettelse af MitID til Aabenraa Kommune fritids- og kulturliv. Dette gør vi naturligvis på dansk, tysk og engelsk. Borgerservice kan derudover tilbyde pop-up-service hos virksomheder, der har ansat flere udenlandske medarbejdere.
6. Aabenraa Kommune afholder velkomstmøder for nye borgere i kommunen med deltagelse af borgmesteren. Vi understøtter ligeledes lokalrådene i at byde tilflyttere velkommen ved en række lokale velkomstmøder. I forbindelse med velkomstmøderne udsender vi velkomstbrev, hvor vi fremadrettet indarbejder et lokalt afsnit om det lokalområde, hvor tilflytteren bor. Dette udarbejdes i samarbejde med lokalrådet. Derudover faciliterer kommunen oprettelsen af et ambassadørkorps bestående af borgere i kommunen, og dette gør vi i samarbejde med lokalrådene og andre lokale aktører.
7. Aabenraa Kommune opgraderer velkomstpakken for tilflyttere til kommunen. Dette arbejde omfatter blandt andet en styrkelse af netværket for tilflyttere og de tekniske løsninger, der hænger sammen med velkomstpakken. Opgraderingen af velkomstpakkens digitale dimension muliggør også, at kommunens lokalsamfund og foreninger i større grad kan promoveres digitalt. Denne indsats understøtter, at nye borgere kan lære hinanden og kommunen bedre at kende.
8. Aabenraa Kommune udarbejder informativt materiale på dansk, tysk og engelsk, der har konkrete informationer omkring at være ny i Danmark – og særligt om at være ny i Aabenraa Kommune. Dette materiale kan eksempelvis omhandle oprettelse af MitID, indskrivning i de lokale skoler eller lignende. Dette gøres i løbende samarbejde med blandt andet lokalrådene og ejendomsmæglerne samt via intern koordinering i kommunens organisation.

FASTHOLDELSE

9. Aabenraa Kommune synliggør de mange kulturtilbud og fritidsaktiviteter, der er i kommunen, så vi viser alt det, der sker. Kultur- og fritidsaktiviteter danner rammen om det gode hverdagsliv både for potentielle tilflyttere, herboende borgere og turister. Arbejdet med denne indsats kan eksempelvis omfatte,

hvordan vi promoverer lokale aktiviteter på forskellige digitale platforme. Dette gøres i samarbejde med lokalsamfundene og kulturlivets mange forskellige aktører.

10. Aabenraa Kommune skaber kontakt til de unge i kommunen, hvad enten de er "blivere" eller vil ud i verden. Dette gøres blandt andet i samarbejde med kommunens uddannelsesinstitutioner og virksomheder. Formålet med disse netværk er at fastholde kontakten til "bliverne" – og at fortælle de fraflyttede unge om mulighederne i Aabenraa Kommune, når de rammer voksenlivet og søger job og bolig. I forbindelse med denne indsats arbejdes der også med på at skabe rammerne for en social, årligt tilbagevendende begivenhed, som både vores herboende og fraflyttede unge kan samles om.

4. Løbende udvikling

Afdelingen Erhverv og Bæredygtighed i Aabenraa Kommune er tovholder på bosætningsindsatsen, men mange af indsatserne i handlingskataloget går på tværs af forvaltningsområder og kræver godt samarbejde både internt og med eksterne partner.

Aabenraa Kommune udvikler løbende vores samarbejder for at kunne yde en endnu bedre service over for vores borgere. Herunder er eksempler på, hvordan vi samarbejder både internt og eksternt:

- Aabenraa Kommune arbejder med at styrke udbuddet af boliger i Aabenraa Kommune igennem justeringen af Kommuneplanen, da et attraktivt og varieret udbud af boliger er en forudsætning at opnå vores mål om 60.000 indbyggere. Dette arbejde omfatter både indsatser i forhold til det almene boligområde, det private boligområde og kommunale udstykninger.
- Aabenraa Kommune styrker samarbejdet med de forskellige aktører, der har noget at gøre med bosætningen i kommunen. Dette omfatter blandt andet, at vi afholder løbende møder med lokalrådene og andre lokale aktører.
- Aabenraa Kommune understøtter kommunens lokalsamfund og afholder en årlig workshop, så vi gensidigt kan inspirere hinanden til, hvordan vi tager bedst muligt imod kommunens nye borgere.
- Aabenraa Kommune faciliterer arbejdet i erhvervspanelet for Arbejdskraft og Bosætning, der består af lokale virksomheder, brancheorganisationer og uddannelsesinstitutioner. Erhvervspanelet har til formål at give inspiration til indsatser, der kan understøtte det lokale arbejdsmarked og en positiv befolkningsudvikling i Aabenraa Kommune over de kommende år.

- Aabenraa Kommune samarbejder løbende på tværs af de sønderjyske kommuner med deres bosætningskoordinatorerne og Regionskontoret, hvor vi deltager i fire møder årligt for at styrke samarbejde mellem kommunerne. Derudover deltager Aabenraa Kommune aktivt i URS' arbejde med at udvikle Sønderjylland som en attraktiv region at flytte til.
- Aabenraa Kommune afholder koordineringsmøder for at styrke det interne samarbejde om bosætningsindsatsen i organisationen. Koordineringsgruppen består blandt andet af repræsentanter fra Bosætningsteamet, Landdistriktskoordinatoren, Jobcenteret, Borgerservice, Grundsalg samt Kultur og Fritid.
- Aabenraa Kommune arbejder målrettet med at blive klogere på tendenserne i tilflytningen, fraflytningen, indvandringen og udvandringen. Vi ønsker særligt at få en bedre forståelse for ønsker og behov fra nye borgere, der kan danne grundlaget for den kommunale service og fremtidige bosætningsindsats.

5. Datagrundlag og analyse

Det datainformerede arbejde er centralt for bosætningsindsatsen i 2023 og 2024, og på denne måde fungerer udmøntningen af bosætningsindsatsen som et forstudie til justeringen af bosætningsstrategien i 2025.

Analysen af tendenserne i Aabenraa Kommunes bosætning tager udgangspunkt i både en kvantitativ dimension og en kvalitativ dimension, der suppleres med anvendelse af data fra eksterne analysesamarbejder.

Den **kvantitative dimension** af kommunens analyser består af forskellige former for statistisk materiale om tilflytterne og indvandrerne i perioden fra 2023-2024. Den statistiske analyse af disse kvantitative data danner udgangspunkt for at definere typiske tilflytter-personaer, som skal være styrende for den fremadrettede bosætningsindsats.

Nogle former for statistisk materiale genererer kommunen selv, mens andre former for materiale er tilgængeligt via centrale registre. Det statistiske materiale omfatter blandt andet statsborgerskab, alder, civilstand, uddannelse, beskæftigelse, boligtype og en lang række andre relevante variable.

Den **kvalitative dimension** af kommunens analyser består af forskellige former for interviews og løbende indsamling af inputs i det daglige arbejde med bosætningsindsatsen i perioden fra 2023-2024. Disse perspektiver nuancerer og supplerer resultaterne af den kvantitative analyse.

Kommunens bosætningsteam og kommunens koordineringsgruppe er centrale i den kvalitative indsamling af data. Det ene element i den kvalitative dataindsamling er

formelle interviews med tilflyttere, fraflyttere, indvandrere og udvandrere. Det andet element i den kvalitative dataindsamling er en systematisering af indsigterne, der tilvejebringes i mødet med borgere og andre aktører. Dette kan eksempelvis være i forbindelse med afholdelsen af velkomstmøderne eller møder med aktører som blandt andet lokalrådene, de lokale ejendomsmæglere, de lokale kulturinstitutioner, BDN eller lignende.

Aabenraa Kommune indgår i to større **eksterne analysesamarbejder**, hvor resultaterne kan anvendes til at kvalificere bosætningsindsatsen. Det ene samarbejde omhandler et analysesamarbejde med STRAN (Strategi & Analyse) i forbindelse med Kommuneplanrevisionen, og det andet samarbejde omhandler et analysesamarbejde med Sønderborg Kommune og BMC-fonden med fokus på den tyske tilflytning og bosætning.

Samarbejdet med STRAN er indgået i forbindelse med Kommuneplanrevisionen, og undersøgelsens resultater forventes at foreligge i juni 2023. Analysen indeholder blandt andet karakteriserende data om kommunens byer (eksempelvis boligmasse, servicetilbud og foreningsliv) samt om deres typiske indbyggere og tilflyttere (eksempelvis arbejdsmarkedsstatus, alder og familietype). Disse resultater anvendes som baggrundsmateriale i Kommuneplanens udlæg af nye boligområder eller omdannelse af eksisterende rammeområder i Aabenraa Kommune.

Samarbejdet med Sønderborg Kommune og BMC-fonden handler om at undersøge tendenserne i bosætningen af tyske statsborgere i disse år. Undersøgelsen er både kvalitativ og kvantitativ, og undersøgelsens første resultater forventes at foreligge i slutningen af 2023. Formålet med at indgå i denne undersøgelse er at blive meget klogere på, hvordan Aabenraa Kommune skal tiltrække, modtage og især fastholde tilflyttere fra Tyskland, hvilket er centralt for at realisere målsætningen om 60.000 borgere i 2026.

I denne forbindelse udvikles den metodiske tilgang til Aabenraa Kommunes egne analyser af bosætningen løbende, så resultaterne fra de interne og eksterne analyser kan sammenlignes. Derved bliver vi endnu klogere på, hvordan vi bedst muligt målretter bosætningsindsatserne i forhold til både danskere og tyskere.

6. Opfølgning

Årligt orienteres om bosætningsindsatsen i Aabenraa Kommune, og den første orientering præsenteres for Udvalget for Bæredygtig Udvikling i januar 2024. Orienteringen fokuserer på de fire nedenstående områder:

- **Hvad siger tallene om bosætningen?**
Orientering om absolut befolkningsudvikling samt underdata om tilflytning, fraflytning, indvandring og udvandring
- **Hvad er status på indsatserne i bosætningsindsatsen?**
Orientering om det konkrete arbejde i bosætningsteamet og andre relevante dele af kommunens forvaltning
- **Hvad siger borgerne om Aabenraa Kommune?**
Orientering om borgernes tilknytning til kommunen
- **Hvad bør der fremadrettet gøres eller justeres?**
Vurdering af potentielle justeringer i bosætningsindsatsen i det kommende år